

Dobre praktyki

Program usamodzielniania wychowanek w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Radzionkowie

Krótki opis działania

Program realizowany jest w placówce od 1998 roku, bazą jego powstania był program „Księżniczka”. Wielokrotnie ewaluowany, monitorowany przez cały czas realizacji w obecnym kształcie funkcjonuje w placówce od dziesięciu lat. Program realizowany jest w grupach wychowawczych w kilku wymiarach. Filarem podstawowym jest nauka samodzielności i odpowiedzialności. Realizowane jest to w następujący sposób. Każda grupa wychowawcza na początku miesiąca otrzymuje kwotę na wyżywienie wynikającą z ilości obecnych wychowanek, ilości dni w danym miesiącu i wysokości stawki żywieniowej. Zadaniem wychowanek jest ustalanie jadłospisu dekadowego, codzienne zakupy spożywcze w okolicznych sklepach z uwzględnieniem kwoty, jaką w danym dniu można wydać i dziennego menu grupy, prawidłowe rozliczenie się z pobranej kwoty, przygotowanie wszystkich posiłków w dniu dyżuru (śniadanie, drugie śniadanie, obiad i kolacja), posprzątanie po posiłku. Wszystkie te czynności odbywają się pod opieką wychowawców, który wraz z rozwojem umiejętności gospodarczych członków grupy jest coraz mniejszy.

Drugim filarem programu jest nauka umiejętności samoobsługowych związanych z codziennym życiem – prawidłowym korzystaniem ze sprzętów AGD, sprzątaniami pokoi, praniem odzieży, drobnymi pracami remontowymi – malowanie, tapetowanie.

Trzecim filarem jest nauka umiejętności społecznych w środowisku otwartym. Chętne wychowanki mogą uczestniczyć w kołach zainteresowań w okolicznych domach kultury, samodzielnie załatwiają sprawy związane ze zdrowiem, wykonywanie zdjęć do legitymacji, składaniem wniosków i podań do instytucji i urzędów.

Cel działania

Nabycie praktycznych umiejętności samoobsługowych: planowanie jadłospisu na kilka dni, samodzielne przygotowywanie całodziennych posiłków, estetyczne nakrywanie do stołu, prawidłowa obsługa sprzętów AGD (pralka, zmywarka, lodówka).

Nauka odpowiedzialności i samodzielności poprzez poznanie wartości pieniądza i codzienne dokonywanie zakupów spożywczych.

Przełamanie wyuczonej bezradności społecznej.

Rozwój umiejętności społecznych w realnym środowisku otwartym poprzez codzienne kontakty w czasie robienia zakupów, załatwianiu spraw samoobsługowych – wizyty u lekarza, wizyty w instytucjach pomocowych.

Rozwój prawidłowych relacji interpersonalnych z młodzieżą ze środowiska otwartego poprzez udział w kołach zainteresowań w okolicznych domach kultury oraz możliwość nauki w szkołach środowiskowych.

Efekty

Efektom realizacji programu obserwowanym od wielu lat i potwierdzanym przez wychowanki, które opuściły placówkę i prowadzą własne gospodarstwo domowe, jest zdecydowany przyrost umiejętności samoobsługowych w zakresie: dokonywania racjonalnych zakupów spożywczych (szacunek dla wartości pieniądza), przygotowywania całodziennych pełnowartościowych posiłków w ramach posiadanych środków finansowych, dbania o gospodarstwo domowe i umiejętność obsługi sprzętów AGD. W zakresie rozwoju emocjonalno społecznego obserwuje się u podopiecznych, szczególnie w okresie po opuszczeniu placówki, przyrost odpowiedzialności za własne życie, odwagę w dbaniu o własne sprawy, konstruktywne sposoby rozwiązywania problemów (prośenie o pomoc, szukanie racjonalnych rozwiązań), wiarę we własne możliwości.

Rady i przestrogi

Program do efektywnej realizacji, szczególnie w fazie wdrożenia wymaga pełnego, autentycznego zaangażowania kadry. Wszelkie pozorne, deklarowane zgody dorosłych doprowadzą do fiaska programu, gdyż przyrost obowiązków dla dorosłych i młodzieży jest bardzo duży.

Należy zwrócić uwagę, by realizacja projektu nie była głównym punktem dnia. Program usamodzielniania stanowi uzupełnienie treści wychowawczych nie ich sens.

Należy zwrócić uwagę na fakt, że nie wszyscy podopieczni gotowi są do pełnej realizacji programu z powodu wieku, posiadanych deficytów społecznych i emocjonalnych, braku gotowości funkcjonowania w systemie. Należy tak dobrać poszczególne komponenty programu dla jego uczestników, by każda realizująca go osoba w możliwie pełny sposób rozwijała swoje potencjały.

Sposoby upowszechniania

Program usamodzielniania był wielokrotnie opisywany w publikacjach naukowych. W pracach dr Tadeusza Wolana pracownika naukowego Uniwersytetu Śląskiego jest ważnym elementem świadczącym o innowacyjności placówki m in. w książce „Resocjalizacja uwarunkowania doświadczenia projekty zmian”. Także dr Aleksander Mańka współtwórca programu „Księżniczka” szeroko opisuje zasady i zalety programu. Od wielu lat Tomasz Stuła dyrektor placówki na konferencjach organizowanych przez Ośrodek Rozwoju Edukacji upowszechnia program wśród kadry kierowniczej młodzieżowych ośrodków wychowawczych i pracowników sądów. Program był również wielokrotnie upowszechniany na konferencjach Towarzystwa Resocjalizacyjnego tak przez dyrektora placówki jaki i przez pracowników program realizujących.